

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 610/2022-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ivetou Balalovou, advokátkou, Ružová dolina 10, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 8C/56/2017 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 8C/56/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **prikazuje** v konaní sp. zn. 8C/56/2017 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Bratislava I **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške **631,45 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“). Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 4 000 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 610/2022-12 z 29. novembra 2022 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Uvedené uznesenie bolo prijaté vo IV. senáte ústavného súdu zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditsa a sudcov Libora Duřu a Ivana Fiačana (sudca spravodajca). Po prijatí Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2023 (ďalej len „rozvrh práce“, dostupný na webovom sídle ústavného súdu) sa sudca spravodajca Ivan Fiačan od 1. januára 2023 stal členom III. senátu ústavného súdu. V zmysle čl. II bod 5 a čl. XI bod 1 rozvrhu práce je preto na rozhodnutie vo veci príslušný III. senát ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto nálezu.

4. Z ústavnej sťažnosti a spisu okresného súdu ústavný súd zistil nasledovný skutkový stav:

5. Sťažovateľ ako žalobca podal 1. decembra 2017 na okresnom súde žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nesprávnym úradným postupom proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky. Sťažovateľ sa podanou žalobou domáhal náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 9 900 eur v súvislosti s obmedzením svojej osobnej slobody 6. – 7. júla 2016 umiestnením do miestnosti pre predvedené osoby. Okresný súd vyzval 8. júna 2018 sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku a v ďalšom postupe vyzýval strany v spore na vyjadrenie a označenie dôkazov (31. júla 2018, 12. februára 2019, 20. marca 2019). Dňa 26. júla 2019 a 3. októbra 2019 boli súdu doručené vyjadrenia strán v spore. Dňa 27. júla 2020 okresný súd nariadil pojednávanie na 4. november 2020, ktoré bolo neskôr zrušené v súvislosti s opatreniami proti šíreniu ochorenia COVID-19.

6. Žalovaná v konaní s odstupom času predložila okresnému súdu žiadosť o nariadenie nového termínu pojednávania (podanie z 22. septembra 2021 a 3. januára 2022). Okresný súd nariadil pojednávanie na 26. apríl 2022.

7. Sťažovateľ podal 24. februára 2022 sťažnosť predsedovi okresného súdu pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Predseda okresného súdu jeho sťažnosť vyhodnotil ako dôvodnú a konštatoval, že súd od posledného úkonu, ktorým bolo nariadenie pojednávania na 4. november 2020, nekonal bezodkladne a za prietahy sa v mene riadenia a správy súdu ospravedlnil.

8. Podaním z 11. apríla 2022 sťažovateľ predložil námietku zaujatosti voči zákonnej sudkyňi JUDr. Otílii Dolákovej. Z dôvodu podanej námietky zaujatosti voči zákonnej sudkyňi bolo pojednávanie nariadené na 26. apríl 2022 zrušené. Dodatkom k rozvrhu práce okresného súdu zo 14. júla 2022 bola zákonná sudkyňa JUDr. Otília Doláková odňatá z oddelenia 8C a predmetná vec bola náhodným výberom pridelená sudkyňi okresného súdu Mgr. Denise Drůžkovej.

9. Následne 18. augusta 2022 bola vec predložená Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o námietke zaujatosti voči sudkyňi JUDr. Otílii Dolákovej a súčasne bola oznámená zmena zákonného sudcu. Krajský súd 24. augusta 2022 vrátil okresnému súdu spis bez

rozhodnutia o námietke zaujatosti z dôvodu, že námietka zaujatosti nesmeruje proti zákonnému sudcovi. Ďalší termín pojednávania bol nariadený na 27. január 2023.

10. Sťažovateľ zastáva názor, že prejednávaná vec nie je právne zložitá a prieťahy v konaní vznikli výlučne pomalou a neefektívnou činnosťou súdu. Zdôrazňuje, že jediné pojednávanie v tejto veci bolo nariadené až po vyše 4 rokoch od podania žaloby. V čase podania ústavnej sťažnosti v napadnutom konaní nebolo právoplatne rozhodnuté. Uplatnenú sumu primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje tým, že po celú dobu očakávania výsledku sporu zažíva permanentný stres a narastá v ňom pocit právnej neistoty, nedôvery k štátnym inštitúciám. Sťažovateľ zastáva názor, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznať mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 4 000 eur.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

11. K ústavnej sťažnosti sťažovateľa sa vyjadril predseda okresného súdu, konštatoval, že súd nekonal bezodkladne v období od nariadenia pojednávania na 4. november 2020, ktorého termín bol zrušený pre vyhlásený núdzový stav a zákaz vychádzania a s tým spojené režimové opatrenia súvisiace s prevenciou šírenia ochorenia COVID-19 až do 24. apríla 2022. Šlo o nečinnosť, ktorá súvisela s nadmernou zaťaženosťou v tom čase zákonnej sudkyne JUDr. Otílie Dolákovej v súvislosti s celkovým počtom spisov v súdnom oddelení 8C a skutočnosti, že sudkyňa bola zároveň pridelená aj do poručenskej agendy, ktorá vzhľadom na svoj charakter musí byť vybavovaná prednostne. Súd v uvedenom období z objektívnych príčin bez subjektívneho zavinenia zákonnej sudkyne riadne nekonal, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia sudcu, pričom nezanedbateľným faktorom vplývajúcim na celkovú dĺžku konania je fluktuácia zamestnancov na všetkých pracovných pozíciách vrátane sudcov, v dôsledku čoho opakovane dochádza k prerozdeľovaniu spisov z oddelení odchádzajúcich sudcov medzi sudcov, ktorí zotrávajú v pôsobení na tunajšom súde, a ich následnému preťažovaniu nutnosťou vybavovania aj spisov, ktoré im pôvodne nepatrili.

12. Predseda okresného súdu sa vyjadril aj k výške sťažovateľom uplatneného primeraného finančného zadosťučinenia a poukázal na skutočnosť, že okresný súd eviduje 22 súdnych konaní iniciovaných sťažovateľom a ďalších cca 40 rôznych podnetov, sťažností a žiadostí sťažovateľa, preto sa podľa jeho názoru ústavná sťažnosť javí ako špekulatívna.

13. Sťažovateľ v replike uviedol, že predmet konania nevníma ako právne a ani ako fakticky náročný, v správaní sťažovateľa v konaní neboli žiadne obštrukcie. Argumentáciu okresného súdu o neprimeranom vysokom nápade vecí a okolnostiach súvisiacich s pandémiou COVID-19 v roku 2020 považuje za účelovú, keďže žaloba napadla na súd ešte v roku 2017, okresnému súdu tak nič nebránilo vec prejednať skôr. Sťažovateľ tvrdí, že nie je v postavení žalobcu v 22. súdnych konaniach, ako to uvádza predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení, pričom ani počet súdnych konaní sťažovateľa nemôže ísť na úkor jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote. Tvrdí, že jeho postup nie je špekulatívny.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už citovaného práva vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 118/2019).

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

16. Predmetom napadnutého konania je žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nesprávnym úradným postupom, ktorého sa podľa sťažovateľa mala dopustiť Generálna prokuratúra Slovenskej republiky v súvislosti s obmedzením osobnej slobody sťažovateľa. Z pohľadu kritéria právnej a faktickej zložitosti ide o vec, ktorá tvorí bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov a nie je ju potrebné kvalifikovať ako právne či skutkovo zložitú.

17. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v konaní o predmetnom návrhu, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v konaní o danom návrhu k zbytočným prietahom.

18. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v konaní o predmetnom návrhu, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, vyjadrenia okresného súdu a predloženého súdneho spisu. Zo spisu okresného súdu bolo možné identifikovať niekoľko období nečinnosti, a to už od podania žaloby 1. decembra 2017 do odoslania výzvy na zaplatenie súdneho poplatku 8. júna 2018 (6 mesiacov), od 3. októbra 2019 do nariadenia pojednávania 27. júla 2020 (9 mesiacov, nariadený termín pojednávania bol navyše zrušený). Pokiaľ ide o priebeh napadnutého konania od oznámenia o zrušení nariadeného pojednávania z 28. októbra 2020 do nariadenia nového pojednávania 7. marca 2022 na termín 26. apríl 2022, ktoré bolo taktiež zrušené (17 mesiacov), rozhodná časť tohto obdobia spadá do obdobia vyhlásenia núdzového stavu v súvislosti so šírením choroby COVID-19.

19. Procesný postup okresného súdu nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa, o čom svedčí, že vo veci nebolo meritórne rozhodnuté, priebeh konania vykazuje viaceré obdobia nečinnosti súdu a vo veci sa neuskutočnilo ani jedno pojednávanie, kde by sa okresný súd zaoberal vecou samou. Postup okresného súdu vo veci preto nemožno hodnotiť ako plynulý či sústredený.

20. Ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti v súvislosti s pandémiou COVID-19 uviedol, že nemôže nevziať do úvahy aj okolnosti pandémie a s ňou spojených obmedzení, ktoré sa významne dotkli aj výkonu súdnictva. Ani to však nezbavuje všeobecné súdy povinnosti pokúsiť sa využiť efektívne všetky dostupné procesné prostriedky na ukončenie konania v prvej inštancii meritórnym rozhodnutím (IV. ÚS 518/2020). Ústavný súd tiež konštatoval, že ani epidemiologická situácia nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020).

21. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť prieťahy v konaní, ústavný súd so všeobecným odkazom na svoju ustálenú judikatúru nemohol akceptovať. Vysoká zaťaženosť sudcov či jednotlivých súdnych oddelení nemôže byť na ťarchu strany sporu (účastníkov) a nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci samej.

22. Možno tak uzavrieť, že celková dĺžka trvania súdneho sporu na súde prvej inštancie vybočila z rámca požiadavky dosiahnutia konečného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote a že nesústreďným postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k neprimeraným prieťahom, čím bolo nesporne zasiahnuté do ústavne zaručeného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Keďže ústavný súd zistil, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy.

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

24. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva.

25. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd prihliadol na celkovú dĺžku konania, zohľadnil predmet a povahu sporu, správanie a význam sporu sťažovateľa, okolnosti veci a priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 eur, ktoré je mu okresný súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd návrhu sťažovateľa nevyhovel.

V.

Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 631,45 eur.

27. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3, § 16 ods. 3). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je vo výške 193,50 eur a náhrada výdavkov je vo výške 11,63 eur. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je vo výške 208,67 eur a náhrada výdavkov je vo výške 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) a jeden právny úkon v roku 2023 (vyjadrenie), čo spolu predstavuje sumu 631,45 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2023

Robert Šorl
predseda senátu